בנק"ש סימן: יחר"א בנו של רבי יוםי הגלילי

אומר אסור לבצוע וכל הבוצע ה"ז חומא וכל

המברך את הבוצע הרי זה מנאץ ועל זה

נאמר בוצע ברך נאץ ה' אלא יקוב הדין

את ההר º שנאמר 2כי המשפט לאלהים הוא

וכן משה היה אומר יקוב הדין את ההר

אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום ומשים

שלום בין אדם לחבירו שנאמר יתורת אמת

היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו

בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון ר' אליעזר אומר הרי שגזל יסאה של חמים

ומחנה ואפאה והפריש ממנה חלה כיצד

מברך יאין זה מברך אלא מנאץ ועל זה נאמר

ובוצע ברך נאץ ה' רבי מאיר אומר לא

נאמר בוצע אלא כנגד יהודה שנאמר ₁ויאמר

יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרוג את אחינו

וכל המברך את יהודה הרי זה מנאץ ועל זה

נאמר ובוצע ברך נאץ ה' רבי יהושע בן

קרחה אומר ימצוה לבצוע שנאמר יאמת

ומשפט שלום שפטו בשעריכם והלא במקום

שיש משפם אין שלום ובמקום שיש שלום

אין משפט אלא איזהו משפט שיש בו

שלום הוי אומר זה ביצוע וכן בדוד הוא

אומר יויהי דוד עושה ימשפט וצדקה

והלא כל מקום שיש משפט אין צדקה

וצדקה אין משפט אלא איזהו משפט שיש

בו צדקה הוי אומר זה ביצוע אתאן לת"ק

דן את הדין זיכה את הזכאי וחייב את

החייב וראה שנתחייב עני ממון ושלם לו

מתוך ביתו זה משפט וצדקה משפט לזה

וצדקה לזה משפט לזה שהחזיר לו ממוז

וצדקה לזה ששילם לו מתוך ביתו י(וכן

בדוד הוא אומר ויהי דוד עושה משפט

וצדקה לכל עמו משפט לזה שהחזיר לו את

ממונו וצדקה לזה ששילם לו מתוך ביתו)

קשיא ליה לרבי האי לכל עמו לעניים מיבעי

ליה אלא º(רבי אומר) אע"פ שלא שילם מתוך

בַיתו זהו משָפט וצדקה משפט לזה וצדקה

מו א מיי׳ פכ״ב מהל׳

עשין קו טוש"ע ח"מ סי' יב

סעיף ב: סעיף ב: בז ב מיי׳ פ״א מהלכות ברכות הלכה יט וע״ש

בכ"מ סמג עשיו כו טוש"ע

ל"ח סימן קלו סעיף א: מח ג מיי׳ פכ"ב מהלי

סנהדרין הלכה ד סמג עשין קז טוש"ע ח"מ

ממ ד מיי שם הלכה א

ב ה מיי שם הלי ב סמג

וטוש"ע ח"מ סי׳ ט ס"ו:

לא ד מיי פכ"ג מהלי סנהדרין הלי ח סמג עשין שם ולאוין רו רח

:ש"ע ח"מ סי' ח ס"ב:

נב ז מיי שם הלכה ט וסמג שם טוש"ע ח"מ

סימן טו סעיף ד בהג"ה

מנהדרין הלכה ג ופכ"ה הלכה ט סמג שם טוש"ע ח"מ סי' יב סעיף ב וסימן יז סעיף ה

תורה אור השלם

1. כִּי הִלֵּל רָשָׁע עַל

תַאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵע בַּרֵךְ

יַּאָאַן וְיָּנִי תְּהְלִים יג וָאַץ וְיָּנִי תְהְלִים יג 2. לא תַבְּירוּ פָנִים

בָּמִשְׁפָּט בַּקְּטוּ בַּגָּדל הַשְׁמָעוּן לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי תִשְׁמָעוּן לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי

איש כי המשפט לאלהים הוּא וְהַדֶּבֶר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מָבֶּם תַּקְרבוּן אַלַי וּשְׁמַעְתִּיוּ: דברים א יז

3 תורת אמת היתה

בְּפִיהוּ וְעַוְלָה לֹא נִמְיְצָא

וֹבְמִישׁוֹר הָלַךְ אִתִּי וְרַבִּים

וּבְּנִישׁוּוּ הָלַן אָוּנִי וְן בִּים 1. וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל 4. וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל

אֶחִיו מַה בָּצַע כִּי נַהַרֹג אֶת אָחִינוּ וְכִסִינוּ אֶת דָמוֹ: בראשית לז כו דָמוֹ:

ָּרָמֵיּוּ 5. אַלֶּה הַדְּבָּרִים אֲשֶׁר תַּעֲשׁוּ דַּבְּרוּ אֱמֶת אִישׁ

את רעהו אמת ומשפט

שָׁלוֹם שִׁפְּטוֹ בְּשַׁעֲרֵיכֵם:

זכריה ח טז זכריה ח טז 6. וַיִּמְלֹךְ דְּוָד עַל כָּל.

יִשְׂרָאֵל וַיְהִי דְוֹד עֹשֶׁה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמוֹ: שמואל ב ח טו

בַּתּים בַּאשִׁית 7. פּוֹטֵר מַיִּם רֵאשִׁית מְדוֹן וְלפְנֵי הִתְנַּלַע הָרִיב

ָּבְּרִיבּ 8. וְעָמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לָהֶם הָרִיב לִפְּנֵי יְיָ

אֲשֶׁר לְהֶם הָרִיב לִפְנֵי יְיָ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים וְהַשִּׁפְטִים -

אַשֶּׁר יִהִיוֹ בַּיָּמִים הָהֵם:

אָשֶּׁר יִיְדִיּ בַּיְבִּים חְוֵים. דברים יט יז 19. מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים.

נְצָב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׂפַּט:

משלי יז יד

בשפתיו

שם טוש"ע י"ד סימו

סעיף כב בהג"ה

יב סעיף ב:

לפרש דדוקא נקט בחזקת הבתים (ב"ב דף מ. ושם) קנין בפני שנים אבל אי ליכא ב' אין הקנין קנין דהא מסקינן הכא דפשרה לריכה קנין ואפילו הכי קאמרי רבנן פשרה ביחיד והא דנקט התם בפני ב׳

> ביחיד ור"ת היה מדקדק מדאמריגן בפרק הזהב (ב"מ דף מו. ושם) היה עומד בגורן ואין בידו מעות כו' ואי אמרת מטבע ניקנה בחליפין ניקני ליה מעות אגב סודר ופשוט מיניה דאין ניקנית בחליפין דדוחק היה ליה לאוקמי בגברא ערטילאי והשתא אמאי לא משני כגון דליכא תרי ואין קנין מועיל אלא בפני שנים אלא ש"מ דודאי מהני ויש דוחין משום דסתם

ננמר הדין אי אתה רשאי לבצוע. כגון שכבר דקדקו בדין

(יפטר מעונש שבועהש לפי שיש דברים שחין (בראשית מט) מטרף בני לדיין כדמוכח בתר הכי

חזקים השני היה מסייעו:

כנגד

לזה משפט לזה שהחזיר לו ממונו וצדקה לזה שהוציא גזילה מתחת ידו רבי לא תכנים את דבריך. גני (ד) רש שמעון בן מנסיא אומר שנים שבאו לפניך לדין עד שלא תשמע דבריהן או ועשיר לא שייך לשון יראה שאינו ירא מפניהם אלא כלומר אל משתשמע דבריהן ואי אתה יודע להיכן דין נומה אתה רשאי לומר להן צאו ובצעו משתשמע דבריהן ואתה יודע להיכן הדין נומה אי אתה רשאי לומר מכנים את דבריך כדי לחלוק לו כבוד: להן צאו ובצעו שנאמר יפוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש קודם שנתגלע הריב אתה יכול לנטשו משנתגלע הריב אי אתה יכול יכול לנטשו י∞(וריש לקיש) אמר ישנים שבאו לדין אחד רך ואחד קשה עד שלא תשמע דבריהן או משתשמע דבריהן ואי אתה יודע להיכן דין נומה אָתה רשאי לומר להם אין אני נִזקק לְכם שמא נתחייב חזק ונמצא חזק רודפו משתשמע דבריהן ואתה יודע להיכן הדין נומה אי אתה יכול לומר להן איני נזקק לכם שנא' ילא תגורו מפני איש ר' יהושע בן קרחה אומר ימניין ∘לתלמיד שיושב לפני רבו וראה זכות לעני וחובה לעשיר מניין שלא ישתוק שנאמר לא תגורו מפני איש ירבי חנין אומר לא תכנים דבריך מפני איש ויהו עדים יודעים את מי הן מעידין ולפני מי הן מעידין ומי עתיד ליפרע מהן שנא' יועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' יויהו הדיינין יודעין את מי הן דנין ולפני מי הן דנין ומי עתיד ליפרע מהן שנא' יאלהים נצב בעדת אל וכן ביהושפט הוא אומר ייויאמר אל השופטים ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו כי (אם) לה' שמא יאמר הדיין מה לי בצער הזה ת"ל 🕪 עמכם בדבר משפט אין ילו לדיין אלא מה שעיניו רואות היכי דמי גמר דין אמר רב יהודה אמר רב יאיש פלוני אתה חייב איש פלוני אתה זכאי אמר רב הלכה כרבי יהושע בן קרחה איני יוהא רב הונא תלמידיה דרב הוה כי הוה

נגמר הדין. שאמרו איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב: אסור לבלוע. משבאו לדין אסור לדיינים לבלוע: המברך. המשבח: אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום. כי וכיון שהיה שומע מחלוקת ביניהם חודם שיבואו לפניו לדין היה רודף אחריהן ומטיל שלום

ביניהן: חורת חמת וגו'. משתעי באהרן כי שפתי כהן ישמרו דעת (מלאכי ב): הרי שגול כו'. ובולע לשון גזילה דכתיב (משלי א) כן ארחות כל בולע בלע את נפש בעליו יקח: כנגד יהודה. שהיה לו לומר נחזירנו לאבינו אחרי שהיו דבריו נשמעין לחחיו: חחחן לחנה קמה. תנא קמא דאמר אסור לבצוע דריש ליה להאי משפט ולדקה שהיה דוד דן את הדין וחייב את החייב וראה שהיה עני מחויב ממון והיה משלם לבעל דינו מתוך ביתו: פוער מים ראשית מדון. אם באת לפטור ולהשליך המריבה המשולה כמים כדלקמום ולשום שלום ביניהן: יראשית מדון. קודם שתשה ותתן בדין פטור אותה: נטשהו. ורדוף אחר השלום: השה. בעל מריבה מטריח דייניו: ה"ג שמא יתחייב חוק ונמלא רודפו. רודף את הדיין להפך את הדין: שיושב לפני רבו. ובא דין לפני רבו ולא לפניו וראה התלמיד זכות לעני וחובה לעשיר ורבו טועה בדין מניין שלא יחלוק כבוד לרבו וישתוק תלמוד כו'. ולקמן (דף ז.) מפרש מחי משמע דלא תגורו לשון כינוס הוא: את מי הן מעידין. כאילו הן מעידין בהקב"ה כדאמר לקמן (דף ח.) שמטריחין אותו להחזיר ממון לבעליו: ועמדו שני האנשים אשר להם הריב. ואוקמינן במסכ׳ שבועות (דף ל.) בעדים הכתוב מדבר: מה לי ללער הוה. שחם אטעה איענש: תלמוד לומר. ביהושפט עמכם בדבר המשפט לפי מה שעם לבבכם שלבבכם נוטה בדבר כלומר בטענותיהם עמכם במשפט לפי אותן דברים תשפוטו ולא מיענשו: דחין לו לדיין. לירא ולמנוע עלמו מן הדין: אלא. לפי מה שעיניו רואות לידון ויתכוין להוליאו ללדקו ולאמיתו ושוב לא יענש: דמי גמר דין. דאמרינן

לעיל שוב אין אחה רשאי לבצוע:

גליון הש"ם מרא והא ר"ה תלמידי

סט.

ומוספות ב"מ יו. ד"ה חייב],

הגהות הב"ח המשפט אין: (ג) רש" ל"ה אבל וכו׳ דכיון שהיה: (ג) ד"ה ת"ל ביהושפט ועמכם נדנר המשפט לפי מה ומכם נטענותיהם המשפט לפי

מוסף רש"י

בוצע ברך. גוזל ומכרך, בולע כמו (משלי א) בולע בלע (ב"ק צד.). אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות. כדמני במס' נדה דם בלילה וטימא, ראה ביום וטהרו, המתין שעה אחת חזר וראה חזר וטימא, אמר אוי לי שמא טעיתי, ומקשינן ודאי טעה, דתניא לא יאמר אלא אין לדיין אלא מה שניניו כואות. והוא הדיו ונפקא לן מועמכם בדבר עמכם במשפט, אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות

משום דאין לריך לומר כתובו ואין ראיה מכאן כלל דיכול להקנות צפני שנים לקיים הפשרה שעשה "נגמר הדין אי אתה רשאי לבצוע: סרמ"ש

גורן מלויין בה בני אדסם:

היטב וכמו גמרו את הדין דלא מיחסר אלא איש פלוני אתה חייב דכיון דנתברר כל כך אין להטעותו לעשות פשרה שחילמלח היה יודע שנתברר דינו לזכות לא היה מתרצה לפשרה בשום ענין ופירש בקונטרס שכבר אמרו איש פלוני אחה זכאי ואיש פלוני אתה חייב ולשון הש"ם מוכח כן בודאי אבל קשה מאי ביצוע שייך השתא אחר שנפסק הדין לגמרי ובדוחה י"ל שלא יטעו אותו לומר לו יראים אנו שמא טעינו בדין ומיהו כשמתחייבין שבועה זה או זה שרי למימר להו לעשות הביצוע כדי

אבל אהרן. פי כיון שלא היה דיין ולא היה הדין גא לפניו אלא לפני משה ודאי לדידיה שרי: מחנה ואפאה. להכי נקט ואפאה מתחייבין בחלה עד לאחר אפייה ומייתי לה פרק כל שעה (פסחים דף לו.) הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין עשאן באילפס חייבין בחמה פטורין: אלא בנגר יהודה. והא דכתיב עלית על מעשה דתמר שיבחו הכתוב כדמתרגמינן את אודיתא ולא בהיתתא: ונמצא חזק רודפו. פירוש הא דנקט אחד רך שאם היו שניהם

תהלים פב א 10. ויאמר אל השפטים ראו מָה אַתֶּם עשִׁים כִּי רְאוּ מָה אַתֶּם עשִׁים כִּי לֹא לְאָדָם תִּשְׁפְּטוּ כִּי לַיְיָ ועמָכֶם בִּדְבַר מִשְׁפָּט:

רבינו חננאל

יאסיק׳ והלכתא פשרה שיש בו שלום ויש בו צדקה הוי אומר זה ביצוע. שלום שנאמר ביצוע. שלום שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו ... וצדקה לכל עמו ודרש ר׳ י זה המקרא בזה הענין דן

מצוה זה הפערץ בזה הענץ דן
את הדיך וזיכה את הוציא תוכיב אע"פ שלא שילם מתוך ביתו עשה משפט וצדקה משפט לזה שהחזיר לו ממונו. וצדקה לזה שהוציא גזילה מתוך ביתו: רבי יהושע בן קרחה אומר מניין
את הדיך וזיכה את הוציא הייב את החייב אע"פ שלא שילם מתוך ביתו עשה משפט וצדקה משפט לזה שהחזיר לו ממונו. וצדקה לזה מהוציא גזילה מתוך בקיץ בן משכיל כי המשפט לאלהים הוא
לתלמיד היושב בפני רבו וראה זכות לעני וחובה לעשיר מניין שלא ישתוק שנאמר לא תגורו מפני איש אל תכניס דבריך מפני איש פי׳ לא תגורו מלשון אוגר בקיץ בן משכיל כי המשפט לאלהים הוא
(וידעו) ויהיו העדים יודעין לפני מי הן מעידין שנאמר ועמדו שני האנשים וקייל בעדים הכתוב מדבר וכן פירושו ועמדו שני האנשים והיים לפני ה' ויהיו הדיינים יודעים את מי
הם דנים וומי הם דנים (ומי הם דנים) ומי עתיד להפרע מהן לפני מי הם דנים לפני הקב"ה שנאמר בקרב אלהים ישפוט וביהושפט כתיב ויאמר אל השופטים ראו מה אתם עושין כי לא לאדם
תשפוטו כי אם לה' ושמא יאמר הדיין מה לי בצער הזה ת"ל ועמכם בדבר המשפט אין לדיין אלא מה שעיניו רואות. אמר רב הלכתא כרבי יהושע בן קרחה דאמר מצוה לבצוע ותריצנה מצוה לומר

אתו לקמיה דרב הונא אמר להו אי דינא בעיתו אי פשרה בעיתו מאי מצוה נמי דקאמר רבי יהושע בן קרחה

נ) [יבמות לב.], ג) רש"ל גור' הך שנאמר אחר וכן משה וכו' ווכ"א בתוספ'ז. ולדקה לכל עמו והלא כל כצ"ל. רש"ל ווכ"ל בתוספתא], ו) רש"ל מ"ז, 1) [בע"י ליתא], ה) [בס"א: אי אתה יכול לנטשון, ש) [בתוספ' איתא ר' יהושע בן לקיש אבל ברי"ף לקיש וכ"א בשאלתות פרש משפטים סי׳ נח וכ״א בתנחומא משפטים ון, [שבועות לא. ע"ש בתוספות ד"ה ורואה], ביר׳ רש״ל וחמר ר׳ חניו דין ב ואולם דע דבחוספי לא נזכר ר' חנין כלל אלא הכי אי' ר"י ב"ק אומר וכו' שנה' לה תגורו מפני היש לה תכנים דבריך וכו' וכ"ה ובחנחותה משפנוים [ובנתמות משפטים ו] אמנס ברי״ף והרא״ש אימא כגיר׳ רש״ל הנ״ל, () ב״ב הלא. ונדה כ:ן, מ) [דף ז.ן, כ) הוא דבור אחד מיניה, ם) וועיין תוספות קדושין סה: ד"ה לא איברו], ע) [ועי' תוספות

דרב. עיין שכת דף קכח

רבו ועשיר לא שייך: